

ALACSKA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

2017.

175/2017. (XII.20.) KT. határozattal jóváhagyva

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Alacsikaiak, kedves Barátaim!

A településünkéről szóló korábbi, kiadvány bevezetőjében azt írtam, hogy *„Amikor valaki ellátogat hozzánk, olyan mintha a világ végére jönne. Az utolsó megállótól már a busznak sincs tovább útja, visszafordul, mert onnan már csak keskeny, kitaposott utak vezetnek hegyre fel, erdőből ki, és be.”*

Ezt a megállapítást fontosnak tartom kiegészíteni azzal, hogy „Aki idelátogat, annak megéri.”

Aki a Településképi Arculati Kézikönyvünket lapozgatja, rácsodálkozhat, hogy mennyi érték, mennyi szépség van a településünkön, amelyet óvnunk, őriznünk kell és a környezetünk alakításánál az elődeink által ránk hagyott örökséghez igazodni kell. Ezzel tisztelgünk az elődök szép emberi környezetet alkotó fáradságos munkájának.

A kézikönyv célja tehát a településünk valós értékeinek megismertetése, a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, mely alapja lehet annak, hogy a környezetünk arculatát a jövőben ehhez igazítsuk.

Jó szívvel ajánlom településünk valamennyi lakosának és az érdeklődőknek.

Alacska, 2017. december

Ujlaki Béla

TARTALOMJEGYZÉK

---

1. Bevezetés	4. oldal
2. Alacska bemutatása	4. oldal
3. Örökségünk - településképi szempontból meghatározó építészeti, mű- emléki, régészeti, táji és természeti értékek, településképi jellemzők	12. oldal
4. Eltérő területek lehatárolása, arculati jellemzők, településkarakter	18. oldal
– Történeti településrész	
– Átalakuló falusias lakóterület	
– Családiházas lakóterület	
– Pincés területek	
– Gazdasági terület	
– Beépítésre nem szánt területek - Zöldfelületi rendszer	
5. Építészeti útmutató - ajánlások a településképi minőségi formálására	25. oldal
6. Jó példák	37. oldal
– épületek, építészeti részletek	
– sajátos építményfajták	
7. Javaslat az építészeti örökség helyi védelmére	42. oldal

„Itthon vagyok. S ha néha lábamhoz térdepel
egy-egy bokor, nevét is, virágát is tudom,..”

Radnóti Miklós

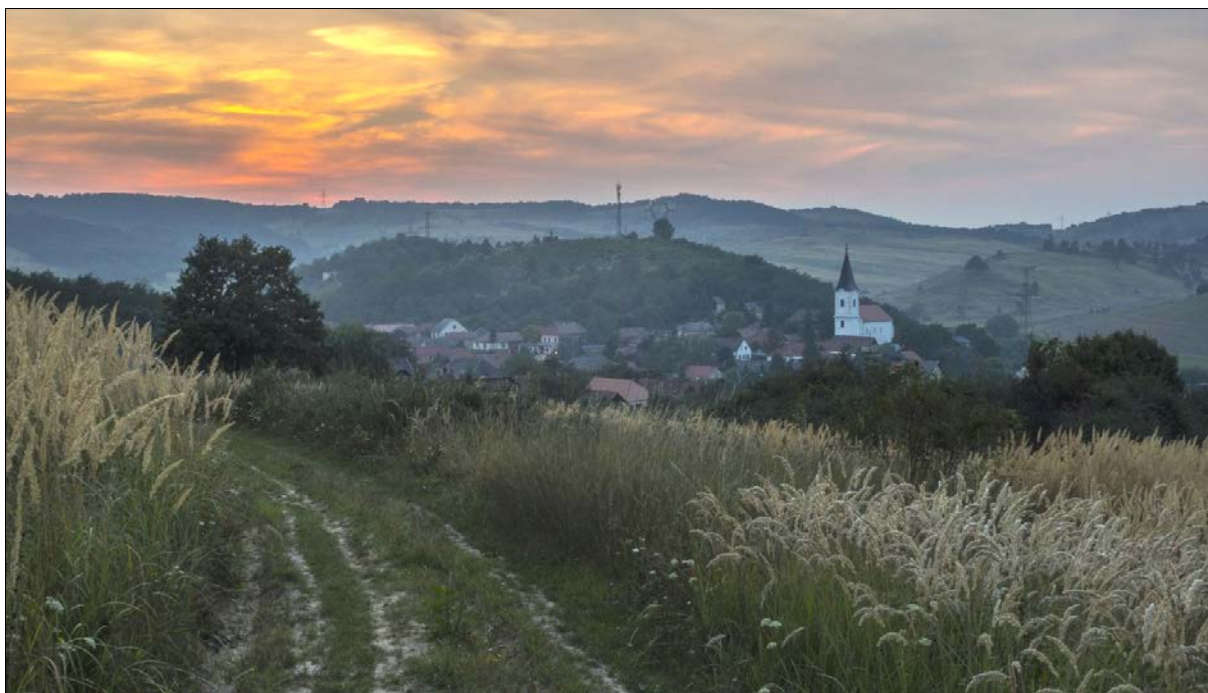
1. BEVEZETÉS

A Településképi Arculati Kézikönyv elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. Segítség kíván lenni a település bemutatásával, az értékek megismertetésével, lényegre törően, és mindenki számára érthetően mutatja be a közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.

Az ajánlások nem tekintendők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megnyirbálása, nem az uniformizálás, hanem a valós értékek megismertetése, a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása.

A Kézikönyv nem egy merev, lezárt dokumentum, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ezért ha új szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ez által büszke lehessen rá az építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt.

2. ALACSKA BEMUTATÁSA

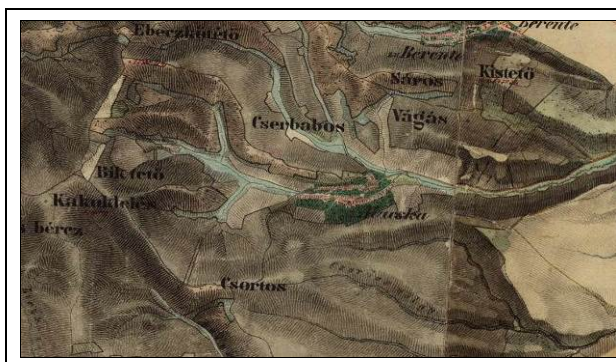

1. fotó Csontos Csaba

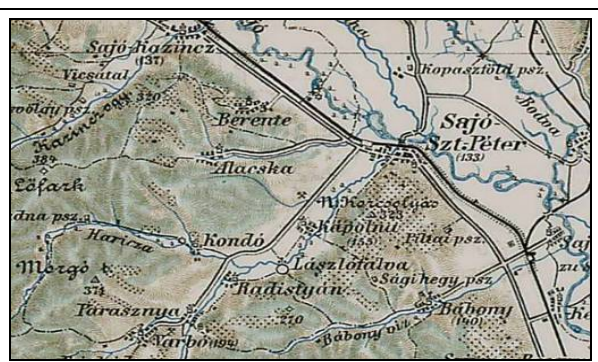
Alacska község az Északi-középhegység nyúlványainak ölelésében a Tardonnai-dombságban helyezkedik el Miskolc és Kazincbarcika között. Zsáktelepülés, megközelítése csak Sajó-szentpéterről az Alacska patak völgyén keresztül lehetséges. A települést az Alacska patak szeli át.

A II. Katonai felmérés szerint a település a mai területén lakott hely volt.

II. Katonai felmérés

III. Katonai felmérés

A falu keletkezését nem lehet egy bizonyos évszámhoz kötni. Alacska legrégebbi birtokosáról, az Alacska - családról kapta a nevét. Az Alacska család kb. 5 évszázadon át volt birtokos Alacskaán.

Az Alacska név már a XIII. századi forrásokban is szerepelt, mint birtok. Kialakult településre utalnak XIV-XV. században folyó határ és birtokpercek. A falu határát Parasznyával kapcsolatban, 1341-ben az egri káptalan útján rendezték. Alacska sem hagyták érintetlenül a csehekkel és a törökkel vívott harcok. A háborúk következtében nagymértékű volt a lakosság számának csökkenése. Alacska az 1600-as évek elejére lett református falu.

A mezőgazdaságon belül Alacskaán már a XVI-XVII. században kiemelkedett a szőlőművelés. Az 1601-ben készített pecsét emblémája is bortermelő jelleget tükröz, az emblémát ugyanis címerpajzson található szőlőmetsző kés alkotja. Az 1771. év kétszeresen is jelentős dátum a község életében. Ez évtől kezdték el bővíteni a templomot és tornyot is építettek hozzá, és ez évben kapta meg Alacska az urbáriumot.

Alacska ma bányászatként él a köztudatban. Az első kőszénbányát 1888-ban nyitották meg. Ettől az időtől kezdve a kizárólag mezőgazdasági jellegű kisközséget egyre szorosabb kapcsolat fűzte a bányához. 1928. szeptember 1-re épült fel az új iskola, a Dr. Gróf Miklósvári Miklós Elemér által adományozott telken. A XIX-XX. század legnagyobb befolyással rendelkező birtokos családja a Miklósvári Miklós család, kiemelkedő tagjai: Miklós Gyula (1832-1894) országos borászati kormánybiztos, a Filoxéra elleni harc országos vezetője, és Miklós Ödön (1856-1923) földművelésügyi államtitkár / főrend /, aki az alacsikai kastély parkjában van eltemetve, síremlékét: Molnár-C. Pál világhírű festőművésznünk tervezte meg, és készítette el. Alacskaán született 1754. december 6-án Gelei József író, műfordító, tanár is.

Alacskaán a XIX. század végétől az 1930-as évekig a férfilakosság zöme a bányákban dolgozott, a falu szorgalmas asszonyai kézművességgel és „piacozással” gyarapították a család pénzét. Fontak, szőttek, s a felesleges árut a piacon értékesítették, csakúgy, mint az erdő gyümölcsseit, növényeit, az általuk termelt gyümölcsöket, zöldségeket, és a tenyésztett állatokat.

A Miklós család ideje alatt lótenyésztés folyt a birtokon és intenzív szőlőgazdálkodással is foglalkoztak, helytörténeti kutatások azt valószínűsítik, hogy Magyarországon itt Alacskaán a Miklós-birtokon készítettek először konyakot. Alacskaai borok az 1900-ban megrendezett Párizsi Világkiállításon is Aranyérmeket nyertek.

Napjainkra, minimálisra csökkent a gabonatermesztés, a szőlőművelés és az állattartás is.

Az önkormányzat intézményi infrastruktúrája a település méretéhez igazodott: iskola, könyvtár, helytörténeti gyűjtemény, kultúrotthon a kastélyban, a sportpálya a kastély területén került kialakításra. A községnek van orvosi rendelője. Az önkormányzat Dózsa György utca 7. szám alatti épületében a Berentei Közös Önkormányzati Hivatal Alacskaai Kirendeltsége működik. A faluban működik egy tánccsoport, és a Lányok – Asszonyok Klubja. Alacska Lapja címmel újság is megjelenik időszakonként.

A település belterületének telekhasználatát lakóterületi túlsúly jellemzi, a gazdasági, kereskedelmi és a közfunkció csekély arányú. Külsőterületen az erdőművelési és mezőgazdasági, gyepterület hasznosítás jellemző.

A jelentős területű kispárcellás zártkert részen szépen megművelt, gondozott szőlők, gyümölcsösök, kertek jellemzőek, bár az utóbbi évtizedekben csökkent a szőlőtermesztés aránya. A lakóingatlanokon a kisállattartás nem jellemző.

A XIX. század végén, a XX. század elején - a helyben kitermelt kőből - épült lakóházak közül jó néhány épen fennmaradt, ezeknél a tornácos kialakítás, a nyereg vagy kontyolt nyeregtető jellemző.

A település lakóterülete a településmagtól keleti irányban, az Alacska pataktól délre az elmúlt évtizedben bővült. Ezen településrész szerkezete tervezett, itt a családi házak között kétszintes épületek is megvalósultak.

BEPILLANTÁS A KÖZÖSSÉG ÉLETÉBE:

A szüret ma is nagy esemény és a helyi társadalom a régi szőlőtermelő múltra való emlékezés kapcsán 1999 óta május hónapban borversenyt rendez a faluban. 2013-ban megrendezésre került az első „Nyitott pincék napja” rendezvény, ami az alacsikai bor- és pincekultúrát hivatott népszerűsíteni.

„Nyitott pincék napja”2017. május 27.

A 2017. október 21-i szüreti felvonulás képei

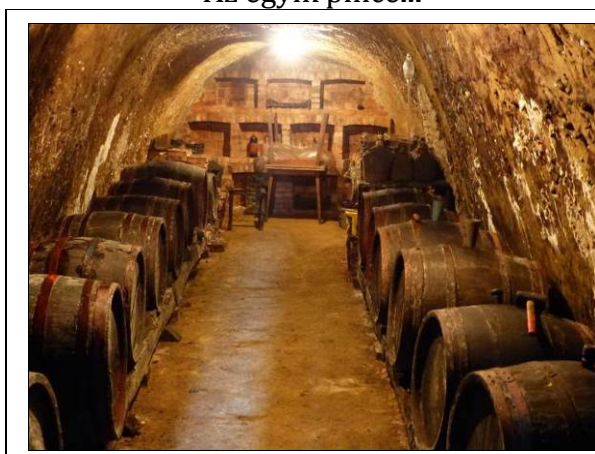
Készülődés a 2. „Szüreti családi nap”-ra

Szüreti nap a pincesoron

Az egyik pince...

...és az előző évek trófeái

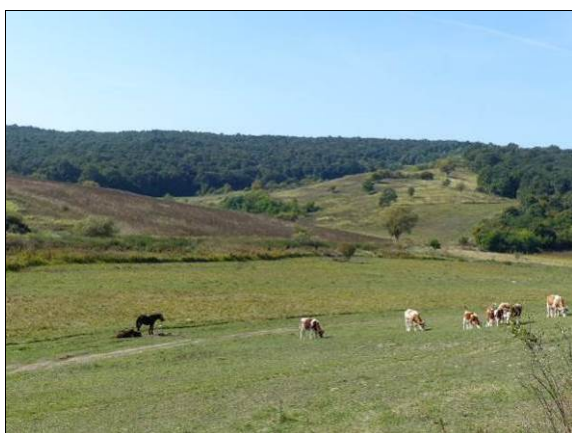

ÁLTALÁNOS TELEPÜLÉSKÉP, TELEPÜLÉSKARAKTER

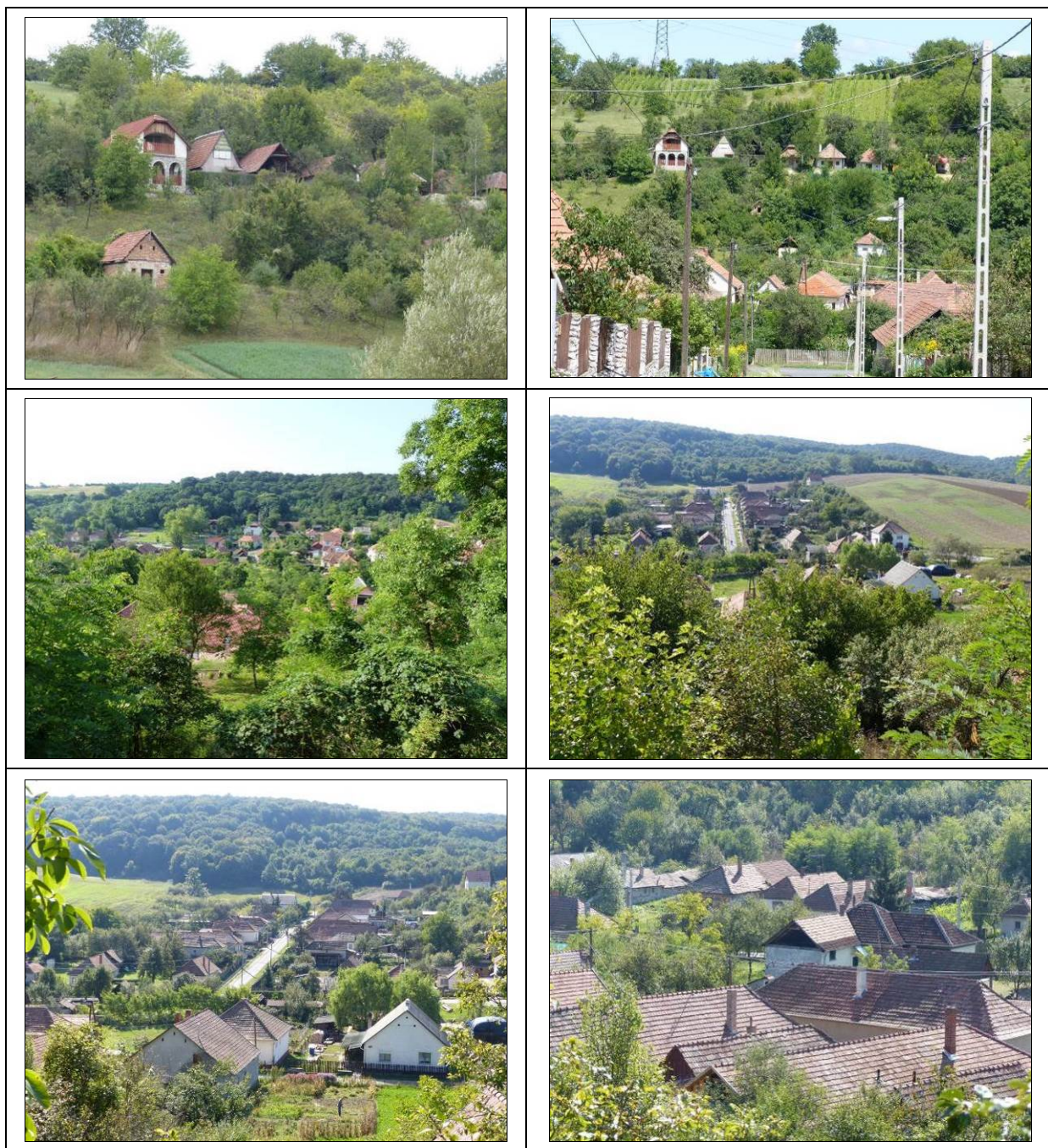
A kézikönyv bevezetője előtti Radnóti idézetet folytatva – „...ki géppel száll fölébe, annak térkép e táj” – ráocsúdhatunk, annak olyan értelmű igazságára is, hogy a településképet másképpen érzékeljük, ha gyalogosan, és másképpen, ha gépkocsival érkezünk meg, de másképpen látja az, aki itt lakik, mint aki először látogat ide. Mást lát az, aki magasból, akár csak a falut körülölelő dombokról tekint le a településre, mást az, aki a házak között sétál. Mi az

utóbbi szemével igyekszünk látni és láttatni a települést. Az első rátekintést, a falut körülölelő tájról, a magaslati pontokról készített képekkel és az utcaképekkel illusztráljuk.

FELTÁRULÁS AZ ÉRKEZŐ SZEMSZÖGÉBŐL:

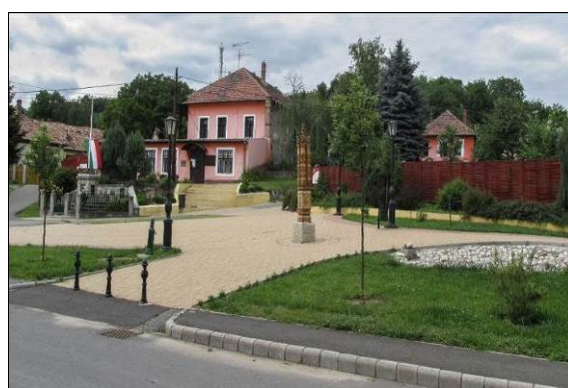
A község településképi jelentőségű útvonala már a legrégebbi történeti térképeken is szerepel, hiszen a morfológiai struktúrából adódóan a település megközelítése csak Sajószentpéterről az Alacska patak völgyén keresztül lehetséges.

Egy-egy településrész eltérő megjelenését egyrészt a telek környezetéhez, vagy magához a telekhez kötődő, másrészt az épülethez tartozó jellegzetességek határozzák meg. Ilyenek a morfológiai viszonyok, a térfalak, vagy az épületmagasság, az épülettömeg, a tetőidom, az anyaghasználat, a tetőfedés, a homlokzat, a nyílászárók, a részletképzések, a kerítés és a növényzet jellege.

UTCAKÉPEK

3. ÖRÖKSÉGÜNK, TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ ÉPÍTÉSZETI, MŰEMLÉKI, RÉGÉSZETI, TÁJI ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELLEMZŐK

Településképi szempontból meghatározó területeket különböző szempontokból közelíthetjük meg: Ide kell tartozniuk azoknak a **műemléki, régészeti, természeti értékeknek**, amelyek olyan eszmei és tárgyasult értéket jelentenek, melyek folytán szűkebb és tágabb környezetükben is meghatározóak. Meghatározónak kell tekinteni a **település történeti településmagjának** területét, amelyben az egykori telekszerkezet fellelhető. Meghatározónak kell tekinteni a településre érkező, illetve **áthaladó útvonalakat**, hiszen az itt lakó, az ide érkező, illetve az áthaladó szempontjából mindenképpen az.

A MŰEMLÉKI ÉS HELYI VÉDETTSÉGŰ ÉRTÉKEINK

Az alapjait tekintve középkorban épített műemléki védettségű barokk stílusú **Református templom** a jelenlegi formájában 1791-ben épült. A templom belsejét festett berendezési tárgyak és mennyezet díszíti. A festés az 1790-es években készült. A templomtér jellegzetesen református festett fa berendezési tárgyait restaurálták. A padok restaurálását Bánfalvy Ferenc, a mennyezet restaurálását Szabó József restaurátorok készítették el. A templombelső a mai napig ékessége a tájegység református díszítő művészetének.

A falu másik nevezetessége a **Miklós Gyula** által épített kastély.

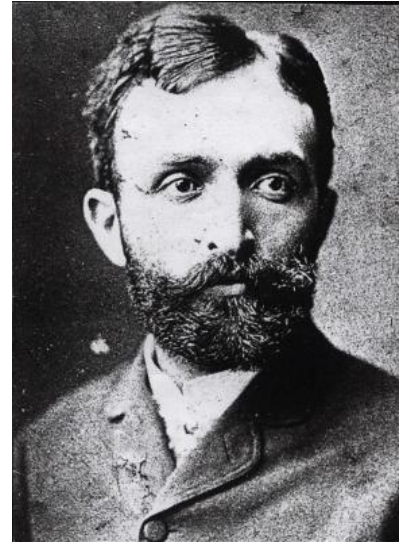
A kastély a XX. század elején készült fotón

A kastély 2012-ben

Korabeli kép a kastély parkról

gróf Miklósváry Miklós Ödön

A kastély ma

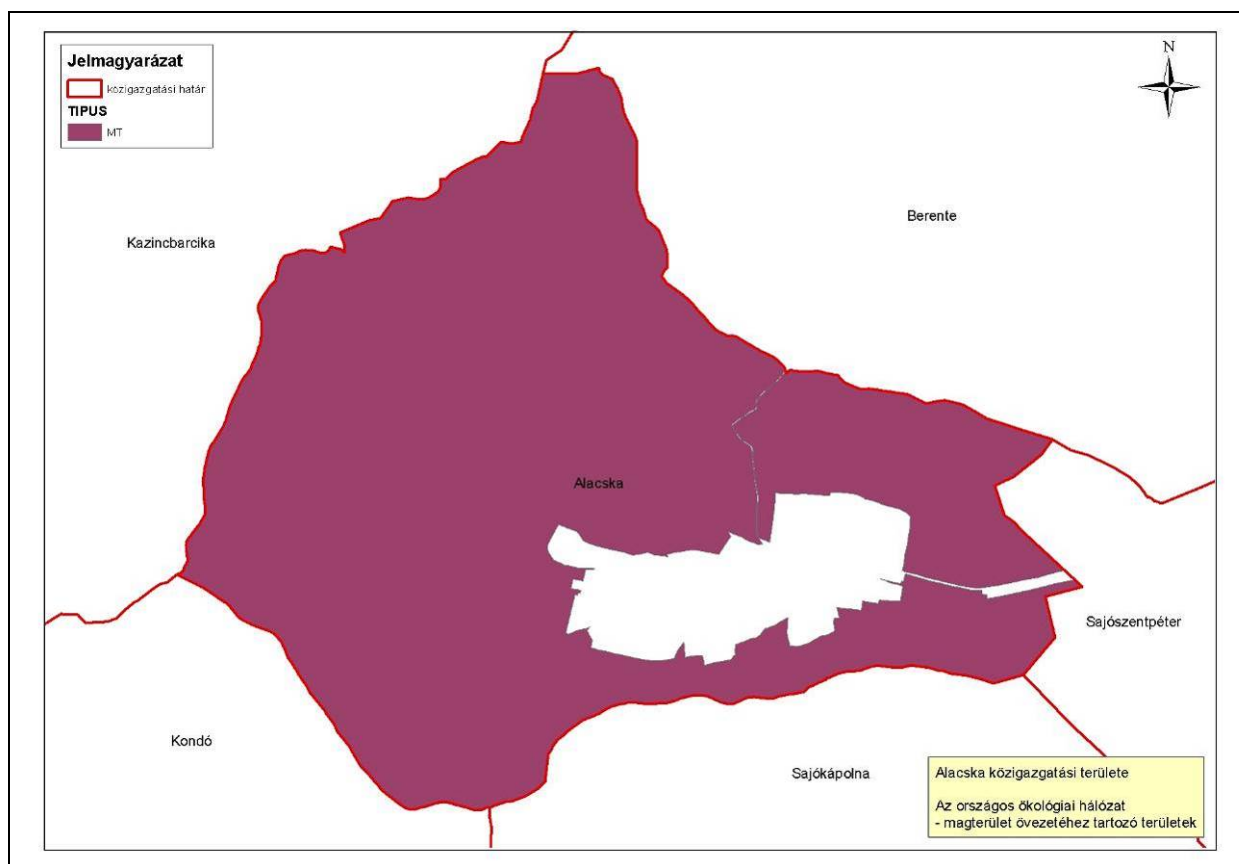
A park szélén napelem tölti a község autóját

Nemzetközi és országos védelem területei

Az ökológiai hálózat – magterület. A kategóriára vonatkozó védelem előírásait a természetvédelemre vonatkozó magasabb szintű előírás tartalmazza.

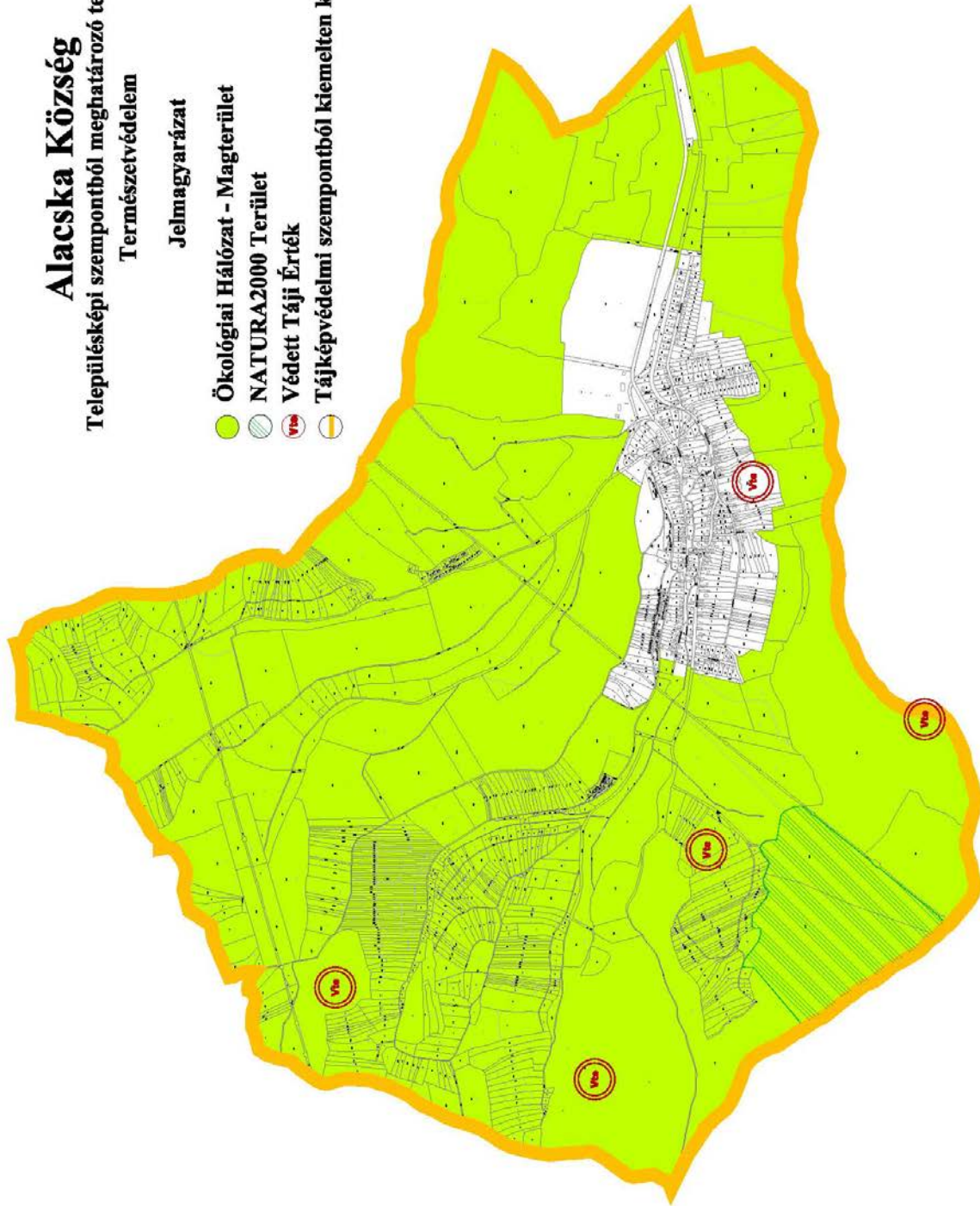

Alacska Község

Településképi szempontból meghatározó területek
Természetvédelem

Jelmagyarázat

- Ökológiai Hálózat - Magterület
- NATURA2000 Terület
- Védett Téli Érték
- Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő

Településkép védelme szempontjából kiemelt területek

Településképi jelentőségű területeknek tekintjük azokat a területeket, ahol az épületek és a környezet arculatát meghatározó építmények együttest alkotnak. Ezeket a területeket megilleti olyan védelem, amely az épített környezet egyes összefüggő részeire terjed ki.

Településünkön az alábbiakat tekintjük településkép **védelme szempontjából kiemelt** területeknek:

1. Történeti településrész

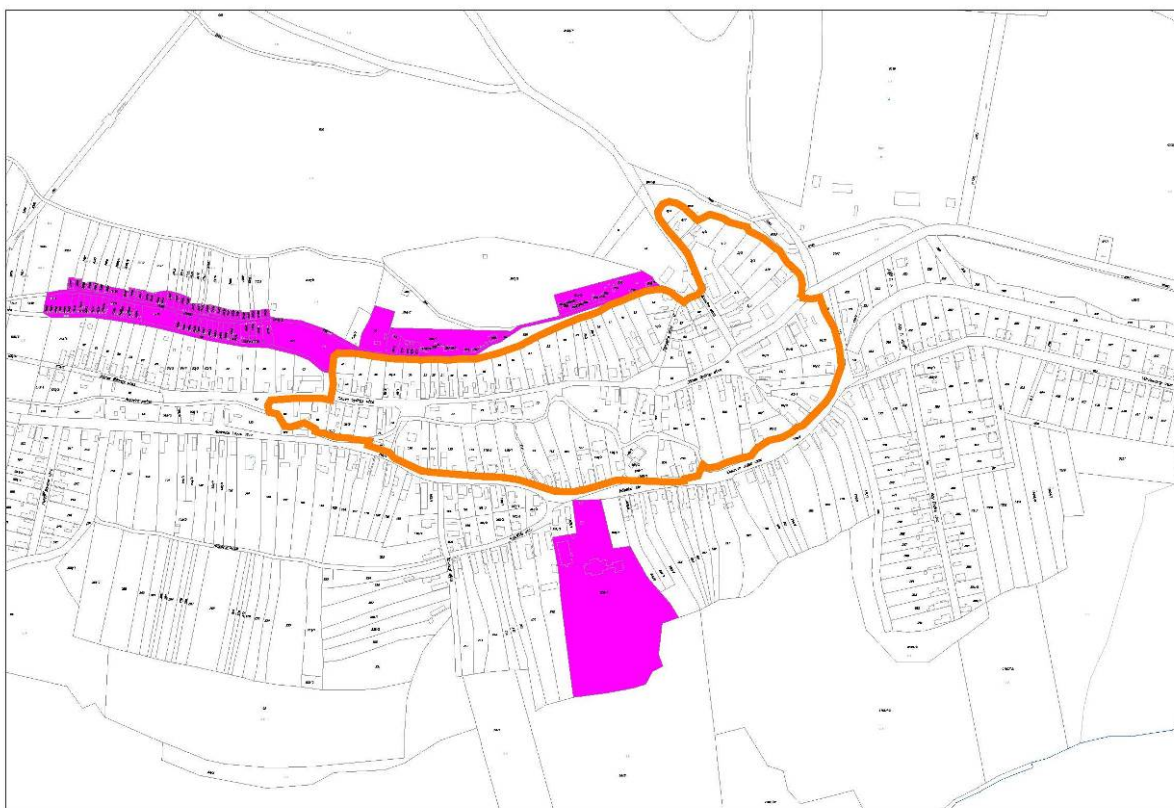
A kelet-nyugati irányú völgyben a patak mindkét partján kiépült - az 1819-1860 között készült II. katonai felmérés által ábrázolt – településrész.

2. Miklósvár kastély és környezete

A kastély és környezete. a jelenlegi közfunkcióval továbbra is a mindennapi élet meghatározó része. Új funkció elhelyezése gondos előkészítést, a környezet értékeinek szem előtt tartását igényli.

3. Pincés terület

A kelet-nyugati irányú völgy északi oldalán a lakóterület fölötti zártkertek déli peremén alakul ki a „pincefalú”, melyben a pincék két sorban helyezkednek el. A felső soron karakteresebb, jobb állagú épületek találhatók, az alsó soron vannak elhanyagolt, illetve felhagyott pincék is.

4. ELTÉRŐ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA, TELEPÜLÉSKARAKTER

A település nagy részén falusias beépítések alakultak ki, ahol helyenként megmaradtak az oszlopos tornácos lakóházak is.

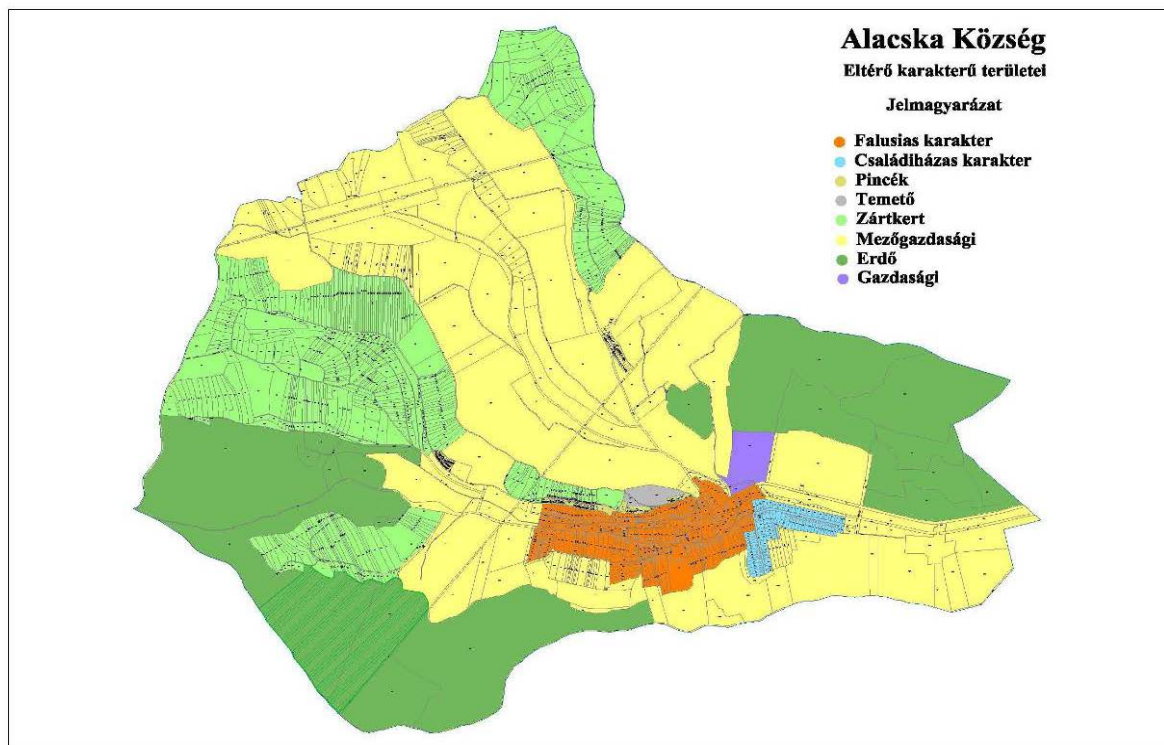

Az épületek jellemzően földszintesek, helyenként tetőtér beépítéssel, vagy további egy szinttel. Az épületek magas tetősek, a tetőfedés anyaga cserép, a tető formák általában egyszerűek, kontyolt nyeregtető, illetve sátoztető a leggyakoribb.

A községben oldalhatáron álló beépítési módban, előkert nélkül vagy keskeny előkerttel, viszonylag sűrűn épültek a házak. A telkek többségében keskeny -10-16 m- hosszuk 50-60 m közötti.

A Vörösmarty utca északi és az Ady E. utca keleti oldalán az új telekalakítások területén családiházas beépítések alakultak ki.

A településrészeket elemezve az alábbi karakterek különíthetők el:

1. Falusias – átalakuló lakóterület

A falusias karakter már csak úgy értelmezhető, hogy e területen (ma még) domináns a régi parasztházak jellegzetes tömege, tetőformája, de az 1960-as évektől szórta beékelődtek a kor divatját, eszközeit hordozó más jellegű lakóházak. **Ez a történeti településrész egészére jellemző.**

A falusias lakóterületen a parasztházak tornácos kialakítása a népi építészet jellegzetessége. A tornácos házak építése – Balassa Iván szaktekintély kutatása szerint - a XIX. század második felében – Észak-Magyarországon a XIX. század végén – terjedt el. Az egyszerű parasztházaknál – melyek többnyire sövényfalas földházak voltak – a tornác oszlopai fából készültek, nem egyszer sártapasztással. Sajnálatos módon ezek nem maradtak fenn. A tehetősebb gazdák kőoszlopos boltíves házai közül jó-néhány megmaradt a magyar falvakban.

Alacskán viszonylag szép számú tornácos ház maradt meg, egyrészt azért, mert anyaghasználatuk miatt állékony kőházak, másrészt – talán hagyomány tiszteletből – nem estek áldozatul a modernizálás, komfortosítás törekvéseinek.

A volt iskolaépület faoszlopos tornácos házán az oszlopok és a földem kapcsolatánál mives asztalosmunkák, farácsok láthatók.

2. Családiházas lakóterület

A Vörösmarty utca északi és az Ady E. utca keleti oldalát, ahol újabb kori telekosztások során 30 x 30m-es négyzet alakú telkek kerültek kiosztásra. E területen a családiházas karakter jellemző. A telkek beépítése a telkek 20%-át nem haladja meg, Gyakoriak az oldalkertben, illetve hátsókertben kiépített melléképületek.

3. Gazdasági terület

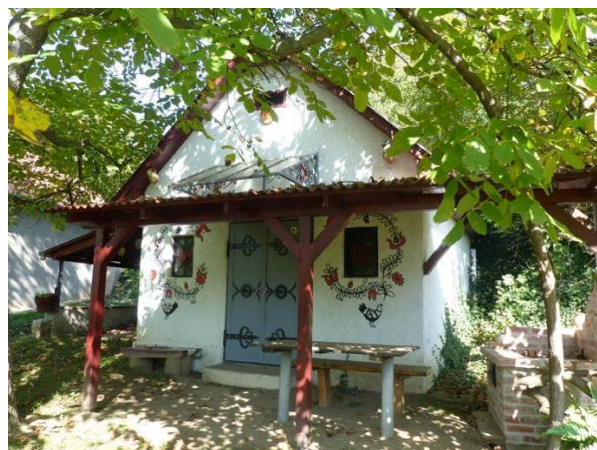
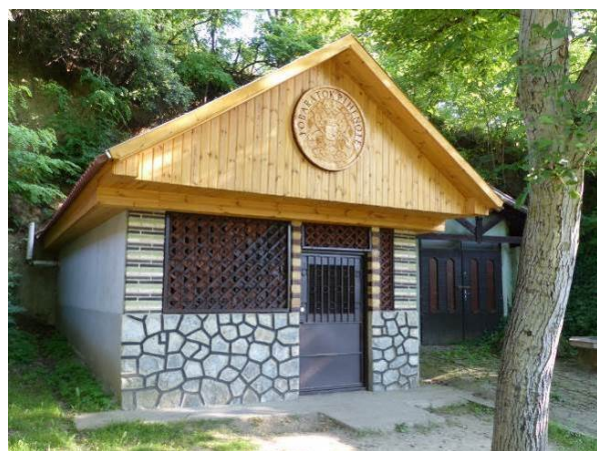
A gazdasági terület a településre vezető út baloldalán, a település szélén helyezkedik el. A területen belül az épületek szórtan helyezkednek el, a növényzet, fák a terület látványát nem takarják. A településkép védelme miatt javasolt takaró növényssáv telepítése.

4. Pincés terület

Az egyes pincék különböző karakterűek, mind megjelenésükben, mind anyaghasználatukban, nem alakult ki egységes, a település „sajátjaként” említhető stílus. Egyedi arculatuk és a festői környezet adja azt az érzést, mely okán a pincefalu sohasem felejthető.

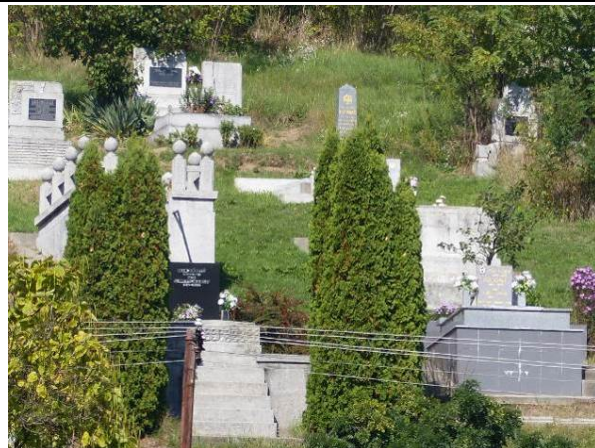
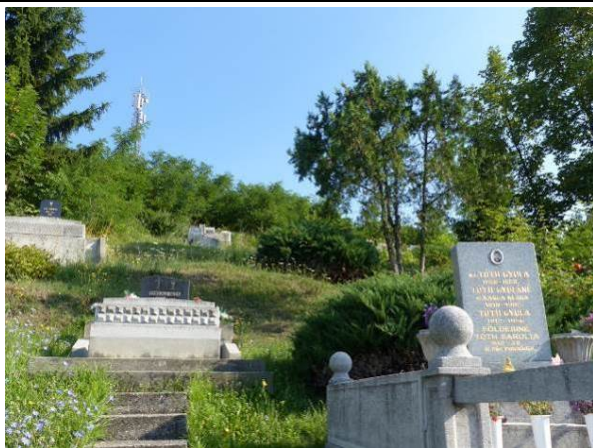
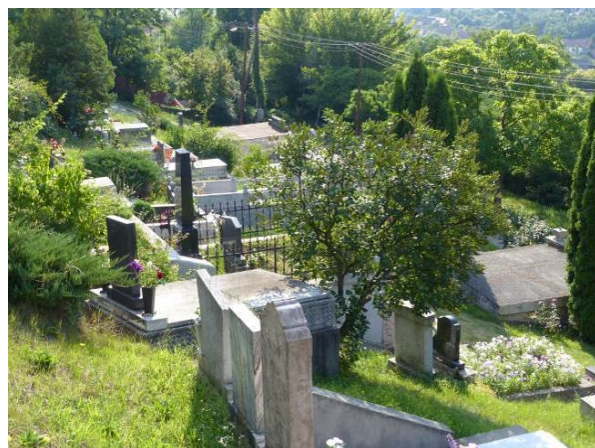
A terület pinceházaik „nagy öregjei”.

5. Temető

A temető látványában rendezett, gondozott, a néhány éve kialakított ravatalozó és környezete kulturált.

6. Beépítésre nem szánt zárkertek, szántó, rét, erdő területek

Az alacscai zártkerti földterületek jelentős része ma is szépen megművelt, gondozott szőlők, gyümölcsösök, kertek láthatók. Az utóbbi évtizedekben csökkent a szőlőtermesztés aránya, viszont növekedett a szorgos munkát és nem kevés szakértelmet igénylő fóliás kertészkedés, melyet az alábbi képek is láttatnak.

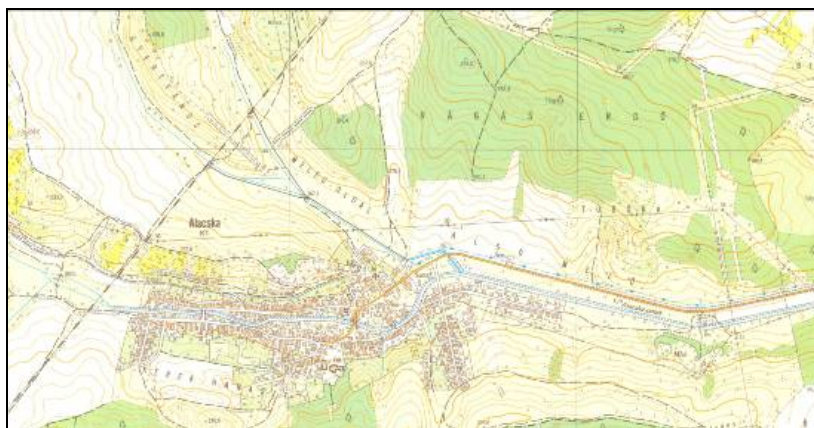

A zártkertekben a fóliasátras növénytermesztés nagy szakértelemmel, gondos munkával hozza az eredményt.

A külterület – az erdőterületen kívül - jellemzően mezőgazdasági művelés alatt áll.

Alacska teljes területe tájképvédelmi övezettel fedett, továbbá a külterületet teljes mértékben fedi az ökológiai hálózat (magterület) övezete. Natura 2000 terület csak kis részen érinti az igazgatási területet.

A külterület kapcsán fontos megjegyezni, hogy jelentős része alábányászott (egykori szénbánya).

A térség potenciális erdőtársulásai a pannóniai cseres tölgyesek, az alföldi tatárjuharos lösz-tölgyesek, gyertyános tölgyesek. A lágyszárú növényzet sokszínű, megtalálható a kecskerágó, a perjefélék, a sásfélék, az iszalag.

5. ÁLTALÁNOS ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ

A műemléki védettséget élvező, országos jelentőségű Református templom homlokzati megújulása mellett környezetének fejlesztésére és a műemléki környezet megóvására nagy figyelmet kell fordítani. Ez nemcsak a közterület állapotára, hanem a szomszédos műemléki környezet – ingatlanok arculatának megóvását és érzékeny fejlesztését kell, hogy jelentse. E területen az új épületek építésénél különös gondot kell fordítani a tervezési, előkészítési munkása. Már a vásárolni szándékolt telek kiválasztása is gondos mérlegelést igényel, tiszt-

tázni kell, hogy a tervezett épület térprogramja elhelyezhető –e a telken a környezethez való illeszkedés szem előtt tartásával.

FALUSIAS, CSALÁDIHÁZAS TERÜLETEK

Telepítés

Községünkben a családi házak telepítésének többsége oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel határolva kialakítható a védett kert.

Tömegalakítás - tetőforma

Községünkben a lakóházaknál hagyomány van a kontyolt, csonkakontyolt nyeregtetős épületeknek. Az oldalhatáron álló épületeknél javasolható a rövid utcai szárnyal épülő L vagy T alakú épületek kialakításának engedélyezése, ahol azt a telek szélessége lehetővé teszi. Az indokolatlanul tördelt, bonyolult tömegképzés és tetőforma kialakítása nem javasolt.

Magasság

Községünkben a történeti településrészen a lakóházak egyszintesek, a magasságuk közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A kétszintes házak csak az új településrészen a szabályozási terv által megállapított magassággal engedélyezhetők.

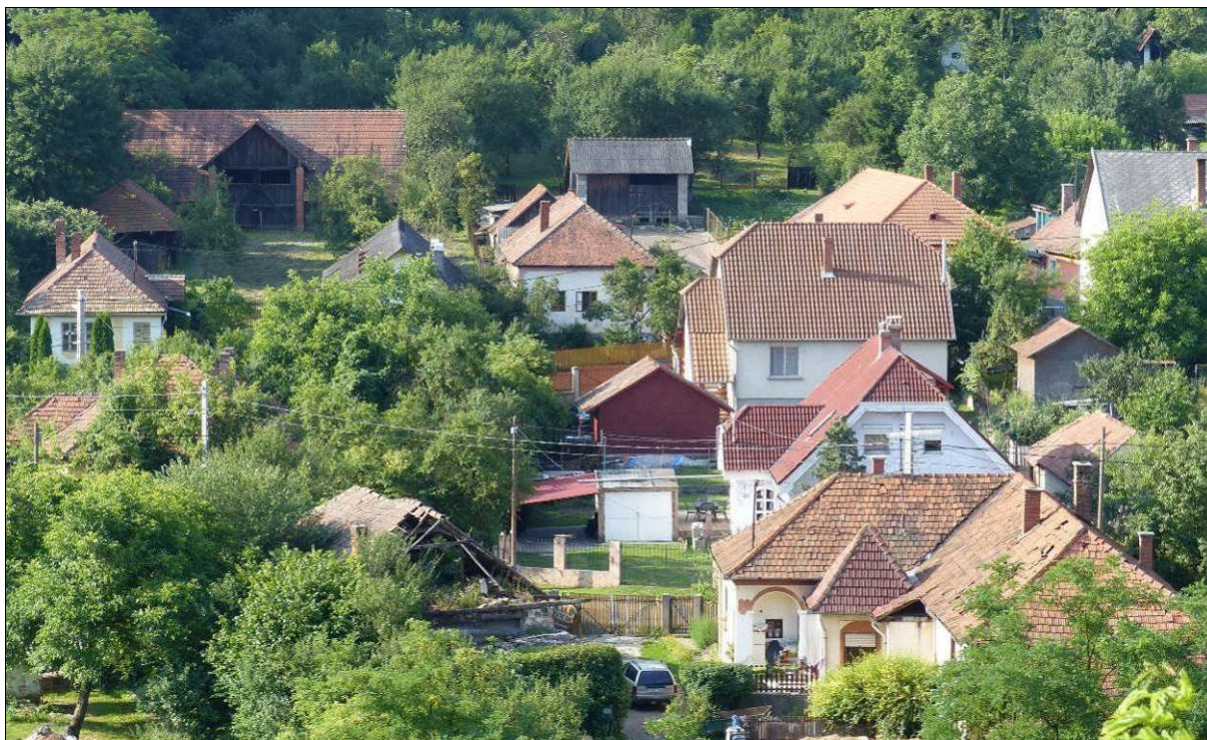
Tetőhajlásszög

Alacsonán a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos.

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl meredek szögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a község utcaképebe, de az alacsonyabb hajlásszögű tetők nem kifogásolhatók.

Anyaghasználat, homlokzatképzés

Alacska épületeinek színvilága változatos, mégis megfigyelhető egy visszafogott illeszkedés, hasonló anyag- és színhasználat az új beépítésű családiházak területén is.

A településen a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedés, vakolatszín és burkolat.

A falusi karakterű környezetben a régi értékeket megőrző felújítások, a homlokzat színezése mértéktartó, a kerítések kialakítása egyszerű, a házhoz illő. Itt a homlokzatok színezésénél a visszafogott, egymással harmonizál föld színek pasztell változatai javasoltak, az élénk – kék, lila, sárga, vörös - színek használata kerülendő-.

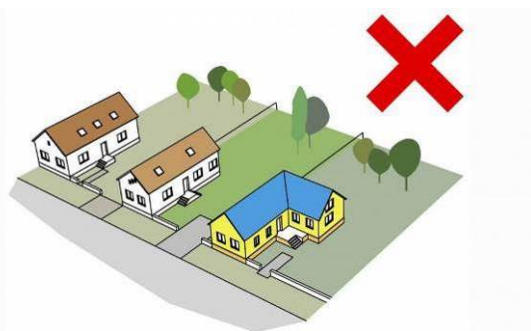

A ház értékét megőrző felújítás, a fehér kiemeli a ház szépségét, az élénk – kék, lila, sárga, vörös – színek idegenek, nem javasoltak.

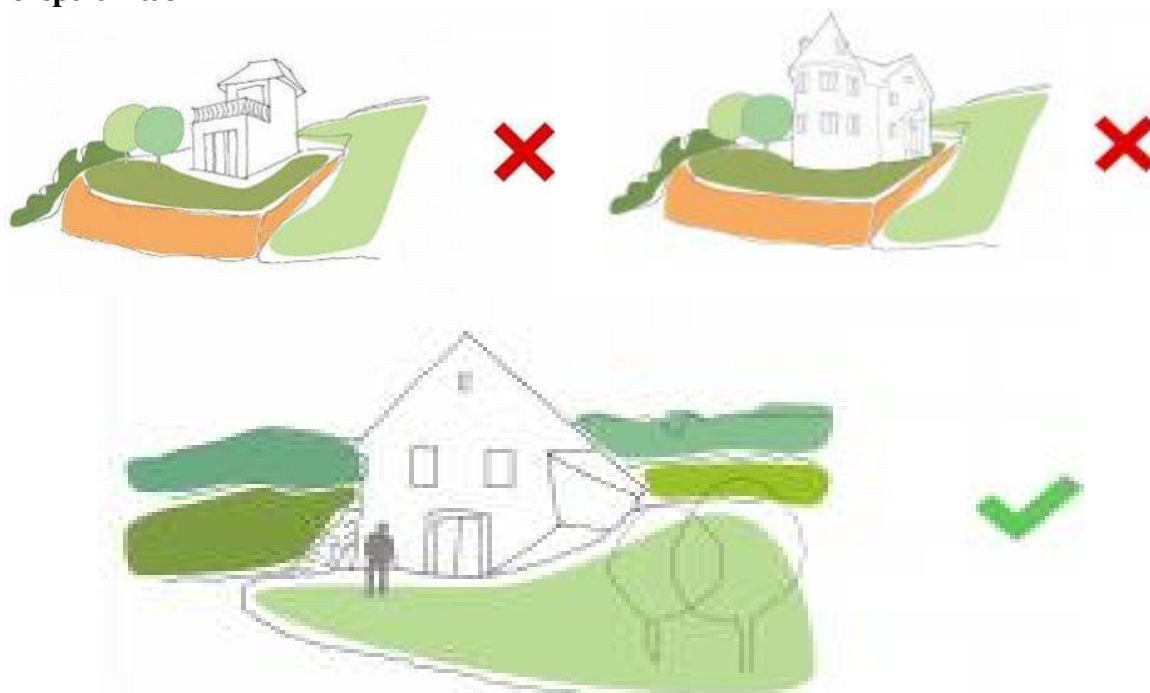
Felújított, világos színezésű nyeregtetős ház fémkerítéssel, Élénk színezés és tömör kerítés nem engedélyezhető.

Felújított, pasztellszínezésű nyeregtetős ház divatos, fémkerítéssel, Élénk színezés és tömör kerítés nem engedélyezhető.

Terepalakítás

Kerítések

Településünkön az áttört kerítések kívánatosak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

Utcák- közterületek, közparkok - utcabútor, köztéri világítás

A település zöldterületeinél térben egységet alkotó zöldfelületi rendszer tervezett fejlesztése javasolt. A központi részen a szigetes helyzetű közhasználatú, és közhasználatra korlátozott zöldterületek vannak, az egyes zöldterületi elemekre az alacsony használati érték a jellemző, nem elegendő zöldfelületi fedettséggel.

Javasolható utcafásítási program kidolgozása a térben egységes zöldterületi rendszer megteremtésére.

A fasoroknak, mivel kondicionáló és térszervező feladatuk van, létesítésük fontos fejlesztési program.

Az élővízfolyás közvetlen környezetét a kedvezőbb ökológiai állapot kialakulását és fenntartását segítő mérnökbíológiai beavatkozásokkal javasolt rendezni az Önkormányzat, a természetvédelmi és vízügyi hatóságok szoros együttműködésével. A feladatok elvégzésével olyan vízvédelmi célú parti- sávfenntartás fejlődhetne ki, mely egy újszerűbb part használat kialakulását is elősegíthetné. Ily módon az élővízfolyás zöldterületei alkalmassá tehetők lennének a lakosság szabadidejének eltöltésére;

A jól kiválasztott utcabútorok, (padok, világító-berendezések, hulladékgyűjtők, növényládák, buszmegállók) kiegészítik, erősítik a település karakterét, illeszkednek abba. Fontos, hogy ezen közterületen elhelyezett és nagy igénybevételnek kitett tárgyaknak a tervezésénél és kivitelezésénél, illetve a megvásárlásánál elsősorban a minőség megőrizhetőségére, a tartósságra, funkcionalitásra, és nem utolsósorban az esztétikai minőségre helyezzük a hangsúlyt. Az egyes utcabútoroknak összhangban kell lenniük a település teljes arculatával, semmiképpen nem szabad meghatározó, túl karakteres tényezőkké válniuk.

A fényszennyezés elkerülése érdekében a köztéri világítás kialakításánál:kerülni kell a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz. A világítótestek fénye úgy irányuljon, hogy kibocsátott fénye ne legyen közvetlenül látható, ne jusson a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé, illetve az égbolt irányába. Nem alkalmazható a felfelé irányuló, talajszintbe épített díszvilágítás. Az utcákat egyenletes, alacsony intenzitással javasolt megvilágítani. Javasolt a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez igazítani.

A közterület vidám, szüret előtti dekorációja.

A lakóingatlan és az útburkolat közötti zöldterület igényes kialakítása

A házak előtti közterületeket a tulajdonos díszíti, gondozza, a nagyobb teresedések díszítését, gondozását a közösség végzi.

A polgármesteri hivatal előtti tér és virágai

Kertek

Lakóterületek oldalkertjének példaértékű kialakításai.

Ötletes, „egyedi” virágláda megoldás

Temető

A temető látványában rendezett, gondozott, a néhány éve kialakított ravatalozó és környezete kulturált.

Gazdasági terület

Fejlesztésénél figyelmet kell fordítani a növényállomány arányának növelésére a tájvédelem szem előtt tartásával. A telken belül a telekhatár menti védőfásítást meg kell követelni. Az épületek homlokzati színezése, héjazata a telken kívüli épített környezethez illeszkedjen. Lapos tetőknél ösztönözni kell a zöldtető kialakítását.

Pincés terület

Az egyes pincék különböző karakterűek, az épületeket jellemzően a funkcióhoz igazodó forma, az egyszerű, de igényes és tartós anyagok használata, a hivatkozásmentesség jellemzi. Egyedi arculatuk és a festői környezetben megtartandó. A területen a telepítés kialakult, új pinceház építése esetén a meglévő beépítéshez kell igazodni. A homlokzatok anyaga lehet kő, vakolt, vagy faburkolat, színezésnél az élénk színek használata nem engedélyezhető. E területen csak földszintes és útra merőleges gerincű épület építhető, az épületek héjazata piros vagy hasonló tónusú tetőcserép lehet.

Külterület

A külterületen jelenleg nem alakult ki beépített terület. Új épület vagy épület együttes építése esetén kerülni kell a nagyobb tömegű épületek kialakítását a tájvédelem értékeinek és látvány védelem szem előtt tartásával. Az épületek növényzettel, facsoporttal takarása indokolt. A mezőgazdasági területeken az épületek telepítésénél figyelmet kell fordítani a tájvédelemre. A tájba illesztés érdekében az épületek eltakarására honos fa és cserjefajok telepítése javasolt.

A külterületi építményeknél a hagyományos színek alkalmazása javasolt, élénk rikító színek használata kerülendő.

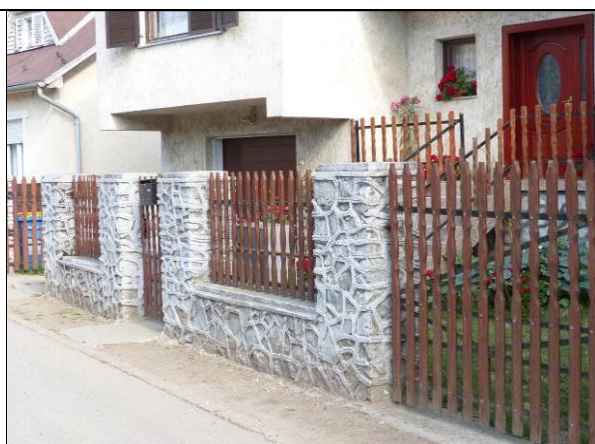
Az erdőterület fejlesztésénél a természetvédelem szem előtt tartásával kizárólag tájhonos növények telepíthetők. A telepítési terv készítésénél a Bükk Nemzeti Park szakembereinek bevonása szükséges.

Részletek

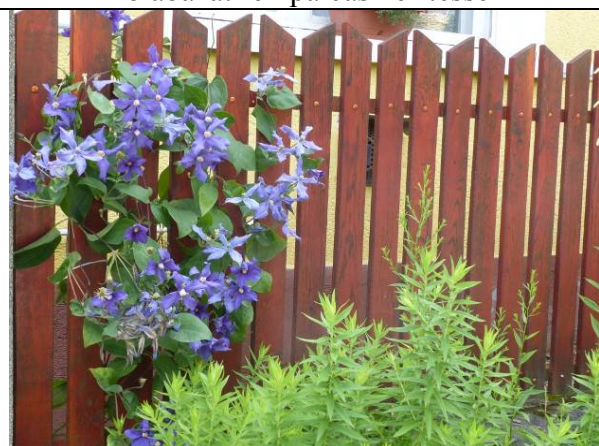
Tömör kerítés, élénkszínű festés nem engedélyezhető.

kőlabazat fém pálcás kerítéssel

kőlabazat léckerítéssel

Léckerítés klemátisszal.

Léckerítés aszterrel

Öreg kovácsoltvas kerítés. SOS megmentendő!!!!

A közterület felől látható homlokzaton a klíma kültéri egység elhelyezése - ha van egyéb műszaki megoldás - nem engedélyezhető,

A közterület felől látható homlokzaton burkolat nélküli fémkémény nem engedélyezhető,

6. JÓ PÉLDÁK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Épületek, építészeti részletek

A falusi karakterű környezetben a régi értékeket megőrző felújítások, a homlokzat színezése mértéktartó, a kerítések kialakítása egyszerű, a házhoz illő. Itt a homlokzatok színezésénél a visszafogott, egymással harmonizál föld színek pasztell változatait alkalmazták.

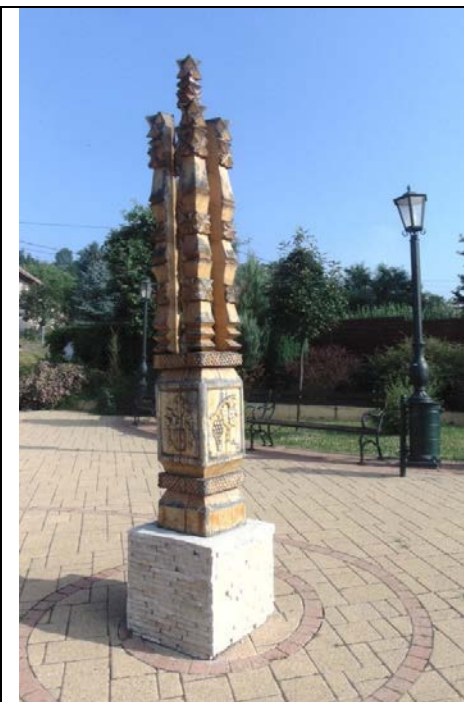

A ház értékét megőrző felújítás, a fehér kiemeli a ház szépségét. az élénk – kék, lila, sárga, vörös – színek idegenek, az öreg épületet elcsúfították volna.

Felújított, világos színezésű nyeregtetős ház fémkerítéssel.

Közterületek

A polgármesteri hivatal környezetében a településhez arányosan kialakított „közösségi” téren a kis dísztó, a növényzet dekoratív, karbantartott.

Az utcán kialakult kedvező arányú növényzet kellemessé teszi a közterület arculatát. Karbantartására, megóvására a továbbiakban is figyelmet kell fordítani.

Az ingatlanok tulajdonosai nagy figyelmet fordítanak a telek előtti utcakert komponálására és gondozására.

Szüret előtti közterületi dekoráció. A község mindent megtesz az arculatának javítása érdekében.

Részletek

Humoros, de fontos és hatásos közlekedésbiztonsági figyelmeztető reklám a szüreti időszakban.

Igényes faragott oromfal deszka.

Névtábla a kapu felett.
Legalább 100 éves, de példaeértékű és követhető!

Kerítések

Az egyszerűen kialakított, áttört kerítés anyaghasználata elegáns, a kerítés formailag hivatkozásmentes. A kerítés mező faanyagának bevonata az anyag természetes színét nem fedi el.

Az kőburkolatú kerítéslábazat és kapuoszlopok jó arányúak, anyagválasztásuk és kivitelezésük minősége példa értékű. A kerítés mező és kapuk fémszerkezetei karcsúak, modernek, elegánsak.

A dekoratív fémszerkezetű kapuk két oldalon lévő zöldkerítés (sövény) nem gyakori, pedig a megoldás modern, természetbarát.
(a példa nem alacsony)

Az áttört deszkakerítés harmonizál felújított tornácos házzal.

7. JAVASLAT HELYI EGYEDI VÉDELEMRE

A helyi egyedi építészeti értékvédelemmel védett épületek, művészeti alkotások azok az épületek, épületrészek, műtárgyak, berendezési tárgyak, közterületi létesítmények, közterületi műalkotások, amelyek történelmi, régészeti, művészeti, tudományos, társadalmi vagy műszaki-ipari, mérnöki szempontból a hagyományos településképp megőrzése szempontjából jelentős alkotások, ideértve a hozzájuk tartozó kiegészítő díszítő elemeket is.

Sorszám: 001	Hrsz.: 208/7	Utca, házszám: Kossuth utca 50.
Megnevezés: Miklósváry kastély	2017. évi NKP hiteles alaptérkép kivonata	
Tulajdonviszony: önkormányzat		
Jelenlegi funkció: iskola, könyvtár, kultúrterem, helytörténeti gyűjtemény		
Eredeti funkció: kúria		
Építész: ismeretlen Építtető: Miklósi Gyula		
Építés ideje: XIX. század II. fele		
Építéstörténet, leírás: A kastély épülettömegét, részleteit vizsgálva megállapítható, hogy három ütemben épült. Először a földszintes, majd az emeletes-tornyos rész és legvégül az összekötő rész. Építészeti kialakítása stílushoz nem köthető.		
Adatfelvevő: Ujvári Andor		
Adatfelvétel ideje: 2017. július		

Sorszám	Alkotó neve	Alkotás címe	Anyaga	Év	Hely
002	Ismeretlen	Síremlék	Kő, fehér már- vány	Ismeretlen	208/7 hrsz.
Leírás		A kastélykertben elhelyezett síremlékek egyike (balról) az idősebb Miklós Ödön († 1894), emlékét őrzi. A síremlék alkotója ismeretlen. A síremlék alkotója ismeretlen.. Felirata:			

Sorszám	Alkotó neve	Alkotás címe	Anyaga	Év	Hely
003	Molnár-C. Pál világhírű festőművészünk tervezte meg, és készítette el.	Síremlék	Fehér márvány	1925-30	208/7 hrsz.
Leírás		A kastélykertben elhelyezett jobboldali síremlékek ifjabb Miklós Ödön (1856-1923) emlékét őrzi.			

IMPRESSZUM

Alacska Község Önkormányzata

Honlap címe: www.alacska.hu

e-mail címe: alacska@primposta.hu

Postai címe: 3779 Alacska, Dózsa utca 7.

Polgármester: Ujlaki Béla

Főépítész: Ujvári Andor

Készítette: Ujvári Andor okl. építészmérnök

Építészeti útmutató ábrái: LECHNER Tudásközpont Területi Építészeti és Informatikai Nonprofit Kft.

Betűtípus: Times New Roman

A kézikönyvben felhasználásra kerültek a minta arculati kézikönyv egyes szövegrészei és a RÉGIÓ Városépítészeti és Műemléki Tervező Kft által 2014-15 években készített településrendezési eszközök dokumentációjának egyes részei.